

Ο «ευαγγελιστής» του μυστηρίου του Ευαγγελισμού, Άγιος Ιουστίνος (Πόποβιτς)

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)



Ο Άγιος Ιουστίνος (Πόποβιτς), γεννήθηκε στις 25 Μαρτίου του 1894, εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην πόλη Βράνια της νοτίου Σερβίας από ευσεβείς γονείς, τον Σπυρίδωνα, γνωστό ως π. Αλέξιο, και την Τάσε (Αναστασία). Κατά την βάπτισή του στο ναό του Ευαγγελισμού έλαβε το όνομα Μπλάγκογιε (Ευάγγελος). Ο «ευαγγελιστής» Μπλάγκογιε έζησε και ασκήθηκε στο μεγάλο μυστήριο του Ευαγγελισμού, στο ευαγγέλιο της ενανθρωπήσεως του Κυρίου, από το έτος 1894 μέχρι τον Ευαγγελισμό του έτους 1979, όταν εισήλθε στην αιώνια ζωή. Το επώνυμο Πόποβιτς (=Παπαδόπουλος) φανερώνει ότι η οικογένεια του πατέρα του ήταν εκ παραδόσεως ιερατική, αφού είχε δώσει στην Ορθόδοξη Εκκλησία τουλάχιστον επτά ιερωμένους. Από μικρό παιδάκι ακόμα, συχνά επισκεπτόταν με τους γονείς του τον άγιο Πρόχορο τον Θαυματουργό στην κοντινή Μονή Πσινίσκι όπου γινόταν μάρτυρας θαυμάτων των λειψάνων του Αγίου, και όπως αργότερα ο ίδιος αφηγήθηκε, είδε με τα μάτια του την θεραπεία της μητέρας του από βαριά ασθένεια το έτος 1929. Από την ευσεβή μητέρα του διδάχθηκε την ορθόδοξη

πρακτική της ευαγγελικής ευσέβειας, την προσευχή και τη νηστεία.

Μια δεύτερη πηγή ευλάβειας για τον μικρό Ευάγγελο ήταν η ανάγνωση του Ευαγγελίου, από τα δεκατέσσερά του χρόνια, αλλά και η ασκητική βίωσή του μέχρι το τέλος του. Από τότε έβαλε κανόνα στον εαυτό του να μελετά καθημερινά 3 κεφάλαια από την Κ. Διαθήκη, κάτι που φύλαξε μέχρι τέλους της ζωής του. Από την νεανική του ηλικία έθεσε στον εαυτό του το ερώτημα πώς θα αποκτήσει την αιώνια ζωή. Αυξήθηκε πνευματικά, έζησε και ανέπνευσε στην ατμόσφαιρα της Αγίας Γραφής.

Τρίτη πηγή θείας εμπνεύσεως, έγινε γι' αυτόν η ανάγνωση των Συναξαριών και αργότερα των έργων των Αγίων Πατέρων της Εκκλησίας. Οι άγιοι του Θεού, που είναι η ζώσα ομοίωση του Χριστού, ήταν μόνιμοι και καθημερινοί οδηγοί και δάσκαλοί του. Γι' αυτό και σημείωνε: «Και οι σημερινοί χριστιανοί μπορούν να είναι αληθινοί χριστιανοί μόνο εάν οδηγούνται ημέρα με την ημέρα από τους αγίους του Θεού». Ιδιαίτερα αγαπούσε τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο, στον οποίο με παιδική ειλικρίνεια και γλυκύτητα προσευχόταν διαρκώς. Ήταν όλος παραδομένος στον Θεάνθρωπο Χριστό, έχοντας ως ασφαλείς οδηγούς τους αγίους Πατέρες, τους αγίους του Θεού, που αργότερα συνέγραψε και μετέφρασε τους βίους, τους αγώνες και την θεόδοτη ορθόδοξη φιλοσοφία και θεολογία τους.

Όταν ο Μπλάγκογιε τελείωσε τις 4 τάξεις του δημοτικού το 1905 με άριστα, πήγε στην εννεατάξια θεολογία του αγίου Σάββα στο Βελιγράδι, μετά από δύσκολες εξετάσεις τις οποίες πέρασε με άριστα, όπως άριστος ήταν και στη φοίτησή του. Αξιώθη-κε να έχει ως δάσκαλό του τον φωτισμένο άγιο Νικό-λαο Βελιμίροβιτς, που τότε ήταν ιερομόναχος και καθηγητής της φιλοσοφίας και της θεολογίας. Κατά τη διάρκεια της φοίτησής του, συμμετείχε στους φοιτητικούς συλλόγους και τη φιλοσοφικο-πνευματική αδελφότητα που βοηθούσε στην πνευματική καλλιέργεια και την κατάρτισή του στην ορθόδοξη πίστη και ευσέβεια. Σ' αυτούς τους φιλοσοφικούς συλλόγους ο νέος Μπλάγκογιε έλαμψε με την ευγλωτία του, το ήθος, την μαχητικότητά του, τη γνώση της παγκόσμιας βιβλιογραφίας και των προβλημάτων της. Ιδιαίτερα δε μελετά τα έργα του Ντοστογιέφσκυ όπου και διαπίστωσε την μηδαμινότητα και την εγωπάθεια της ανθρώπινης σοφίας χωρίς τον Χριστό. Κατά το παράδειγμα των αγίων Πατέρων ο άγιος Ιουστίνος πορεύεται το δικό του δρόμο ερευνώντας προσεκτικά την παγκόσμια ανθρώπινη σοφία. Μελέτησε τα αρχαία ελληνικά έργα, την νεώτερη ευρωπαϊκή φιλοσοφία και τη σλαβική, και αισθάνθηκε και γνώρισε όλα τα μυστήρια της ανθρώπινης ψυχής, «τα καυτά σταυροδρόμια της ανθρώπινης ψυχής και της σκέψης» όπως έλεγε, διαφυλάσσοντας τον εαυτό του αυθεντικό και αδιάλειπτο φίλο της αληθινής Σοφίας του Χριστού. Από την αρχή της ζωής του βάδισε τον σωτηριώδη δρόμο της

αλήθειας που οδηγεί και εισάγει στην αιώνια ζωή, που είναι ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός. Άναψε διάπυρη αγάπη προς τον Κύριο η οποία πυρπολούσε την καρδιά του παραμένοντας άσβεστη μέχρι την τελευταία του αναπνοή.

Στην ηλικία των 18 ετών, μετά τον θάνατο του αδελφού του, είπε σε όλους ότι θα αφιερώσει τη ζωή του στον Χριστό και θα γίνει μοναχός. Ο θάνατος του αδελφού του συνέτεινε στο να πραγματοποιήσει την μυστική επιθυμία του, που ήταν κρυμμένη στη καρδιά του. Στην απόφασή του αυτή ποτέ αργότερα δεν ταλαντεύτηκε. Οι γονείς του, όταν τελείωνε τον Ιούνιο του 1914 την τελευταία τάξη της θεολογίας, έμαθαν την απόφασή του να γίνει μοναχός. Τον έφεραν τότε κοντά τους με σκοπό να τον εμποδίσουν να πραγματοποιήσει την επιθυμία του.

Τον πρόλαβε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και στρατεύτηκε ως νοσοκόμος. Ακολουθώντας την τύχη του σέρβικου στρατού, πήρε το δρόμο της εξορίας μέσα από τα βουνά της Αλβανίας προς την Κέρκυρα. Καθ' οδόν ένοιωσε πλέον έτοιμος να αφιερώσει την ζωή του στο Χριστό και με την ευλογία του Μητροπολίτου Βελιγραδίου Δημητρίου έλαβε στην Σκάνδρα το μοναχικό σχήμα την 1η Ιανουαρίου του 1916 και πήρε το όνομα του αγίου μάρτυρος και φιλοσόφου Ιουστίνου, με το οποίο εξωτερίκευσε την διπλή επιθυμία του, δηλ. από την μία την αγάπη του για την σοφία και από την άλλη τον πόθο του για τον Χριστό· να γίνει δηλ. φιλόσοφος του Αγίου Πνεύματος, όπως ήταν ο άγιος Ιουστίνος και να καταστεί κήρυκας του Χριστού διά μέσου του μαρτυρίου στη ζωή του. Στην φιλοσοφία του έθεσε ως θεμέλιο την ταπεινοφροσύνη, υπερβαίνοντας την φιλοσοφία των ανθρώπων, καθιστώντας την κατά Χριστόν. Την φιλοσοφία του κατηύθυνε από τον νου και τη ψυχή στην προσευχή και στην δοξολογία, στη θεωρία των αρρήτων και στην θεοπτία. Μερικές φορές έλεγε: «Δύσκολη είναι κάθε σκέψη μου που δεν μεταβάλλεται και δεν μεταμορφώνεται σε προσευχή».

Σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την μοναχική κουρά ο π. Ιουστίνος, μετά από ενέργειες του Μητροπολίτου Δημητρίου, φεύγει με μια ομάδα νέων και ταλαντούχων θεολόγων για θεολογικές σπουδές στην Αγία Πετρούπολη, όμως, λόγω των πολιτικών εξελίξεων στην Ρωσία, αναγκάστηκε να την εγκαταλείψει τον Ιούνιο του 1916 και να μεταβεί στην Οξφόρδη. Γνώριζε πολύ καλά την παλαιοσλαβική, την αρχαιοελληνική, την λατινική, την ρωσική, την νεοελληνική, την αγγλική, την γερμανική και την γαλλική.

Σ' αυτό το χρονικό διάστημα γνώρισε καλά και αγάπησε την ορθόδοξη Ρωσία και είχε την δυνατότητα να γνωρίσει την ορθόδοξη ρωσική θεολογία και να μελετήσει από το πρωτότυπο τον Ντοστογιέφσκυ και άλλους συγγραφείς. Αγάπησε τους ρώσους αγίους, ιδιαίτερα τον άγιο Σέργιο του Ραντονέζ, τον άγιο Σεραφείμ του Σάρωφ, τον άγιο Ιωάννη της Κρονστάνδης και τους άλλους ομολογητές αγίους,

γιατί για τον π. Ιουστίνο η αληθινή Ορθοδοξία ενυπάρχει στην αγιότητα, στα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος και στην απόκτησή τους. Ο ίδιος αναφέρει την προσωπική εμπειρία της εμφανίσεως του αγίου Σεραφείμ κατά το 1936.

Στην Αγγλία τον υποδέχθηκε ο π. Νικόλαος Βελιμίροβιτς και τον εισήγαγε σε ένα από τα κολλέγια της Οξφόρδης όπου άρχισε τακτικές σπουδές. Στο τέλος των σπουδών του δεν πήρε πτυχίο, γιατί απορρίφθηκε η διδακτορική διατριβή του με θέμα «Η φιλοσοφία και η θρησκεία του Φ. Μ. Ντοστογιέφσκυ», εξαιτίας της κριτικής του δυτικού χριστιανισμού, του ανθρωποκεντρισμού και της ανθρωπολατρίας του. Στο τελευταίο κεφάλαιο της διατριβής, ασκεί οξύτατη κριτική στην ρηχότητα και υποκρισία του δυτικού ανθρωποκεντρισμού και ουμανισμού, ιδιαίτερα του ρωμαιοκαθολικισμού. Δεν δέχθηκε να αλλάξει τις θέσεις του, όπως του ζήτησαν οι Άγγλοι καθηγητές, γι' αυτό και εγκατέλειψε την Οξφόρδη χωρίς διδακτορικό. Τόνιζε τις βαθύτατες διαφορές μεταξύ ορθόδοξης Ανατολής και Δύσης και υπογράμμιζε την αντίθεση μεταξύ της ορθόδοξης θεώρησης του Ευαγγελίου και του δυτικού ουμανισμού και ανθρωπιστικού τρόπου ζωής και διανόησης. Αντιτάχθηκε στον ορθολογισμό που εξατομικεύει τον άνθρωπο, τον περιορίζει αποκλειστικά στον εαυτό του και τον προσκολλά στον παροδικό κόσμο και την ζωή. Για τον π. Ιουστίνο ο άνθρωπος είναι θεοειδής και χριστοκεντρική ύπαρξη, γιατί μόνο στον Θεάνθρωπο Κύριο, είναι πράγματι αυθεντικός άνθρωπος προπαρασκευασμένος για την αιωνιότητα μέσω της θεανθρωπότητας. Η σωτηρία του ανθρώπου διά του Θεανθρώπου Χριστού, είναι μία ριζικά νέα ζωή του αναγεννημένου ανθρώπου στον Θεάνθρωπο Χριστό και όχι επιδιόρθωση και βελτίωση του παλαιού ανθρώπου, όπως διδάσκει ο δυτικός χριστιανισμός, ρωμαιοκαθολικισμός και προτεσταντισμός.

Το 1919, μετά το τέλος του πολέμου, γύρισε στην πατρίδα του. Σύντομα με ευλογία του Πατριάρχη Σερβίας Δημητρίου κατευθύνεται στην ορθόδοξη Ελλάδα «για να γίνει περισσότερο ορθόδοξος» όπως έλεγε ο Πατριάρχης. Ως υπότροφος της αγίας συνόδου της Σερβικής Εκκλησίας έρχεται στην Αθήνα, όπου παρέμεινε από το 1919 έως το Μάιο του 1921. Παίρνει το διδακτορικό του δίπλωμα στην Πατρολογία το 1926 με θέμα «Το πρό-βλημα της προσωπικότητας και της γνώσεως κατά τον Άγιον Μακάριον τον Αιγύπτιον». Η διετής παραμονή του στην Ελλάδα ήταν γεγονόςς μεγάλης σπουδαιότητας και ωφέλειας και για τον ίδιο αλλά και για το μετέπειτα έργο του στις Εκκλησίες στη Σερβία. Γνώρισε από κοντά την αιωνόβια ευσέβεια και τη δραστήρια εκκλησιαστική ζωή του ελληνικού λαού, γι' αυτό τόνιζε τις τελευταίες ημέρες της ζωής του προς τους Σέρβους: «Τα αδέρφια μας, τους Έλληνες, πάντοτε να τους αγαπάτε σαν τους δικούς σας πνευματικούς γονείς και αναδόχους και ως παντοτινούς δασκάλους στην πίστη, την ευσέβεια και την εκκλησιαστικότητα». Στην Αθήνα έλαβε πείρα της βυζαντινής θείας

Λειτουργίας και συχνά λειτουργούσε, ως ιεροδιάκονος, σε ένα παλαιό ναό που προσέρχονταν ορθόδοξοι Ρώσοι.

Ως ιεροδιάκονος μετέφρασε από τα ελληνικά στα σερβικά τη θεία Λειτουργία του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου και την εξέδωσε στο Κάρλοβατς το 1922. Με τη θεία Λειτουργία ως θεανθρώπινη καρδιά της Εκκλησίας συνενώθηκε προσευχητικά και εν χάριτι με τον Θεό. Όπως έγραψε: «Η θεία λειτουργία ήταν πάντοτε το κεντρικότερο και ουσιαστικότερο σημείο για την αλήθεια κάθε ορθόδοξης ψυχής. Κοιτάξτε στις ψυχές των ορθοδόξων αγίων και των ασκητών και θα δείτε ότι είναι εμποτισμένες από την λειτουργική αίσθηση. Η εμπειρία του λειτουργικού μυστηρίου ως πεμπτουσία του προσώπου, τους δημιουργεί, από συνηθισμένους ανθρώπους, αγίους του Θεού». Μέχρι τέλους της ζωής του τελούσε την θεία Λειτουργία ως σταυροαναστάσιμο Πάσχα του Χριστού και όλος με αυτήν ανέπνεε και σε αυτήν ευωδίασε.

Κατά την παραμονή του στην Αθήνα ο π. Ιουστίνος, σύμφωνα με μαρτυρία συμφοιτητή του και φίλου του, άσκησε ισχυρή επίδραση στο ότι ήταν πριν απ' όλα άνθρωπος ζωντανής πίστης και ένθερμης προσευχής. Αυτό πράγματι διακρινόταν στο πένθιμο πνευματικό αλλά και ενισχυμένο με τη χάρη του Θεού πρόσωπό του. Εξαιτίας του πνευματικού του αγώνα και των αρετών του προσείλκυσε πολλούς ανθρώπους κοντά του.

Όταν επέστρεψε, από την Αθήνα στην πατρίδα του, ο Πατριάρχης Βελιγραδίου Δημήτριος του έδωσε ευλογία να εργαστεί ως καθηγητής στις εκκλησιαστικές σχολές στο Κάρλοβατς, παραδίδοντας μαθήματα Αγίας Γραφής- Καινή Διαθήκη και μετά δογματική πατρολογία. Πριν από κάθε παράδοση από το Ευαγγέλιο ή τον Απόστολο ο π. Ιουστίνος προσευχόταν με δάκρυα με τα εξής λόγια: «Κύριε γλυκύτατε, διά πρεσβειών του αγίου Ευαγγελιστού και Αποστόλου σου ευλόγησέ με τον παναμαρτωλό, και δίδαξέ μου τι και πως πρέπει να ειπωθεί».

Το πώς παρέδιδε δογματική και πατρολογία, μας το μαρτυρούν η εκδοθείσα Δογματική του και οι πολλές ανατυπώσεις της, στις οποίες διαφαίνεται ότι φθάνει μέχρι την αυτογνωσία η γνώση του για τους αγίους Πατέρες και την θεοφώτιστη επιστήμη και θεολογία τους. Τι σήμαιναν γι' αυτόν οι Άγιοι Πατέρες φαίνεται από τα παρακάτω λόγια του: «Η Ορθοδοξία είναι Ορθοδοξία με την αγιότητα. Η αγιότητα είναι ζωή εν Αγίω Πνεύματι και με το Πνεύμα το Άγιο. Δεν υπάρχει Ορθοδοξία υπεράνω της αγιότητας, πέρα από την πνευματοφόρο αγιότητα. Στην πρα-γματικότητα του ανθρωπίνου κόσμου η αγιότητα είναι μέτρο Ορθοδοξίας. Στα ύψη της αγιότητας είναι τα μέ-τρα του ορθοδόξου φρονήματος. Ορθόδοξο είναι μόνο αυτό που προέρχεται από τους πνευματοφόρους αγίους, από τους αγίους Πατέρες της Εκκλησίας. Η ορθόδοξη θεολογία είναι θεολογία του Ευαγγελίου,

διότι προέρχε-ται από το Πνεύμα το Άγιο, γιατί παραδίδεται από τους πνευματοφόρους Αποστόλους και τους αγίους Πατέρες της Εκκλησίας. Αγίω Πνεύματι θεολογία... Ναι, αληθινά η θεολογία του Ευαγγελίου ενυπάρχει σ' αυτό μόνο με το Πνεύμα το Άγιο, λαμβάνεται μόνο από Αυτό και δημιουργείται αποκλειστικά δι' Αυτού. Από εδώ προέρ-χονται για εμάς τους ορθοδόξους οι πνευματοφόροι ά-γιοι της Εκκλησίας, οι μοναδικοί ακέραιοι θεολόγοι, οι άφθαστοι γνώστες των μυστηρίων της θεολογίας, οι ασφαλείς διδάσκαλοι των αιωνίων αληθειών για τον τρισ-υπόστατο Θεό. Αυτοί είναι οι οδηγοί και οι καθηγητές μας στην Ορθοδοξία. Αυτοί είναι οι παιάνες του Πανα-γίου Πνεύματος και τα άρρητα μυστήρια της Αγίας Τριάδος, καθώς και οι οφθαλμοί του Χριστού. Εξαιτίας όλων αυτών, εκείνοι είναι και μέτρο και επιβεβαίωση κά-θε ορθοδόξου, κάθε ευαγγελικού. Ό,τι δεν είναι από αυτούς, ό,τι δεν είναι επάλληλο στο πνεύμα τους, δεν είναι ορθόδοξο. Μόνο αυτό που μπορεί να πιστοποιηθεί με το πνεύμα τους και να προέλθει από την διδασκαλία τους είναι ορθόδοξο, είναι ταυτόχρονα ευαγγελικό και δια-χρονικό. Η μελέτη των αγίων Πατέρων είναι, εξ αυτού, κυρίως έργο του ορθοδόξου θεολόγου. Γιατί δι' αυτών η σκέψη εμβαπτίζεται στο ύδωρ το ζων (πρβλ. Ιωάν. δ' 10) και όλα κατευθύνονται στην αιώνια ζωή. Η ψυχή ανανε-ώνεται, η αίσθηση αθανατίζεται, η σκέψη αναπτρώνε-ται και κινείται σε αετίσια ύψη καθαρότητας. Αυξάνεται δε μέσω όλης της θεϊκής αιωνιότητας γευόμενη την δική της θεοφιλή Λογοποίηση».

Η χριστιανική επιστήμη, για τον π. Ιουστίνο ήταν πάντοτε συνδεδεμένη με την αγιότητα και την προϋπόθεσή της, την άσκηση. Εξαιτίας αυτού συναντούσε εμπόδια και παρεξηγήσεις, με αποτέλεσμα την μετάθεσή του από την μια σχολή στην άλλη και την περιθωριοποίησή του. Αυτός όμως δεν δίσταζε, αλλά συνέχιζε να δίνει την ομολογία του για τον Θεάνθρωπο Χριστό, παραμένοντας απaráμιλλος και αυθεντικός καθηγητής της θεολογίας. «Το πιο όμορφο και πολύτιμο που μας δίδαξε ήταν να αγαπάμε τον Χριστό» μαρτυρεί ένας από τους μαθητές του. Ο π. Ιουστίνος ανέπτυσε στους μαθητές του την ορθόδοξη προσευχητική διάθεση με επισκέψεις στις διάφορες Ορθόδοξες Εκκλησίες για προσκύνημα. «Όποιος δεν διδάσκει την αιώνια ζωή είναι ψευδοπαιδαγωγός» έλεγε. Προσευχόταν πολύ για τους μαθητές του και τους βοηθούσε όσο μπορούσε πνευματικά και υλικά και τους αποχαιρετούσε όταν τελείωναν τις σπουδές τους με την ευλογία του, τις προσευχές του και τα δάκρυά του. Ιδιαίτερα προσευχόταν για τους άλλους, κατ' εξοχήν στις θείες λειτουργίες, όταν έγινε ιερομόναχος το 1922 από τον πατριάρχη Δημήτριο. Κατά την διάρκεια της χειροτονίας του έκλαιε μπροστά στην αγία Τράπεζα σαν μικρό παιδί, αντικρίζοντας το μεγάλο μυστήριο της ιερωσύνης, νιώθοντας το βάρος και την ευθύνη του λειτουργήματος.

Το έργο του π. Ιουστίνου στο Κάρλοβατς συνεχίστηκε μέχρι το 1927, οπότε

μετατέθηκε στο Πρίζρεν, στο οποίο παρέμεινε για ένα χρόνο. Τον Μάρτιο εκείνου του έτους εισηγήθηκε την διδακτορική του διατριβή που περιελάμβανε την μελέτη: «Η γνωσιολογία του αγίου Ισαάκ του Σύρου», στην οποία εκθέτει όλα τα μυστήρια και τα βάθη του ορθόδοξου ασκητισμού.

Στα 1930-31 η Σερβική Εκκλησία τον έστειλε μαζί με τον Μητροπολίτη Ιωσήφ σε ιεραποστολική αποστολή στην Τσεχοσλοβακία. Εκεί εργάστηκαν επί ένα χρόνο στην διαφώτιση και οργάνωση των ενοριών και του μοναχικού βίου των ορθόδοξων Σλοβάκων στα Καρπάθια, οι οποίοι επέστρεφαν και πάλι στην Ορθοδοξία από την Ουνία. Ενώ ακόμη βρισκόταν εκεί, εξελέγη το 1931 επίσκοπος της νεοοργανωμένης Επισκοπής Καρπαθίας, αλλά από ταπείνωση δεν δέχτηκε την θέση εκείνη.

Με απόφαση της Συνόδου της σερβικής Εκκλησίας, στα μέσα Δεκεμβρίου του 1930, απεστάλη ο π. Ιουστίνος ως ακόλουθος και βοηθός του επισκόπου στο Μπίτολι Ιωσήφ στην Ρωσία, και ειδικότερα στην αντιπροσωπεία της αγίας Συνόδου στην Ποντοκαρπαθία της Ρωσίας και στην Τσεχοσλοβακία. Η αποστολή τους ήταν να βοηθήσουν στην καλύτερη εδραίωση της Ορθοδοξίας και στην διευθέτηση της εκκλησιαστικής οργάνωσης των ορθόδοξων στην Τσεχο-σλοβακία, κατ' εξοχήν δε στην απόμακρη Μετακαρπαθία, όπου τα τελευταία χρόνια οι χριστιανοί εκεί άρχισαν να επιστρέφουν στην Ορθοδοξία. Αυτή η δυάδα των ακαταπόνητων ιεραποστόλων τα-ξίδεψε παντού με μεγάλη προθυμία σε όλα τα ορθόδοξα χωριά. Τελούσαν την θεία λειτουργία και κήρυτταν το Ευαγγέλιο, καθώς και την επιστήμη της Ορθοδοξίας. Αφοσιώθηκαν στο ιεραποστολικό έργο με ασκητική αυταπάρνηση· πολύ περισσότερο ο π. Ιου-στίνος, ο οποίος ισχυροποίησε αυτό το νέο στην Ορθοδοξία και ατελώς οργανωμένο κατά τα προηγούμενα χρόνια ποίμνιο. Στο ιεραποστολικό έργο του συνδύαζε την θεία λειτουργία και την διδασκαλία, την κατήχηση και την πνευματική χει-ραγώγηση, την ενοριακή οργάνωση κάθε τοπικής Εκ-κλησίας και την κατάρτιση της μοναχικής ζωής, την πι-στότητα στις κανονικές διατάξεις της Ορθόδοξου Εκκλησίας και στις υπόλοιπες χαριτόβρυτες ιεροπραξίες της πίστης μας. Σε αυτό το ογκώδες και θεάρεστο έργο, ο π. Ιουστίνος υπάκουσε υικα και βοήθησε εγκάρδια με αυταπάρνηση και με κάθε τρόπο τον επί-σκοπο Ιωσήφ (γι' αυτό και ο μητροπολίτης Ιωσήφ του έδωσε και αριστείο και έπαινο από την αγία Σύνοδο), και πρότεινε στην Σύνοδο της σερβικής Εκκλησίας να τον εκλέξουν επίσκοπο για την νέα και ανακαινισμένη επαρχία του Μουκάτσεβο στην Ποντοκαρπαθία, που όμως δεν αποδέχτηκε. Κατά την επιστροφή του από την ιεραποστολική δραστηριότητα στην Τσεχία, μέχρι την επανατοποθέτησή του στην θεολογία συγγράφει ταχύτατα τον πρώτο τόμο της Δογματικής του, τον οποίο και εκδίδει τον Οκτώβριο του 1932. Μετά τον Αύγουστο του 1932 τοποθετήθηκε καθηγητής στην θεο-λογία του Μπίτολι, όπου και εργάστηκε δύο ολόκληρα χρόνια.

Μετά πήγε στο Βελιγράδι ως εκλεγμένος πια επίκουρος καθηγητής της Συμβολικής Θεολογίας και έπειτα τακτικός καθηγητής της Δογματικής του ορθόδοξου πανεπιστημίου. Το 1935 εκδίδει τον δεύτερο τόμο της Δογματικής του, την «Ορθόδοξη Φιλοσοφία της Αληθείας», όπως ο ίδιος τον τιτλοφόρησε. Σ' αυτόν περιέχονται τα μεγάλα θέματα της ορθόδοξης πίστης, η Χριστολογία και η Σωτηριολογία.

Ο π. Ιουστίνος, ως εξαίρετη διάνοια και ως σπάνια μορφωμένος άνθρωπος, έχαιρε φήμης ανάμεσα στους γνησιότερους διανοούμενους του σερβικού έθνους, διακρινόμενος για την πνευματικότητά του, γιατί σ' αυτόν το πνευματικό απωθούσε το κοσμικό, ενώ το χαριτόβρυτο υπερέβαινε το διανοητικό. Συμμετείχε σε διάφορες πολιτιστικές, λογοτεχνικές και διεπιστημονικές συνάξεις κηρύττοντας παντού και πάντοτε τον Χριστό.

Στην διάρκεια της γερμανικής κατοχής βρέθηκε σε διάφορες μονές και σταδιακά στο Βελιγράδι, μοι-ραζόμενος την τύχη του λαού του. Με την εγκαθίδρυση της νέας κομμουνιστικής εξουσίας στην Γιου-γκοσλαβία το 1945, εκδιώχθηκε από το Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου μαζί με άλλους 200 καθηγητές. Σύντομα συνελήφθη στην μονή Σούκοβο του Πίροτ στη νότια Σερβία (1946) και φυλακίστηκε. Λίγο έλειψε να εκτελεστεί από το καθεστώς ως «εχθρός του λαού», αλλά σώθηκε την τελευταία στιγμή όταν ο Πατριάρχης Γαβριήλ κατά την επιστροφή του από το Άουσβιτς απαίτησε την αποφυλάκισή του.

Διωγμένος από το Πανεπιστήμιο και δίχως κά-ποια σύνταξη, στερημένος από τα ανθρώπινα, θρη-σκευτικά και πολιτικά του δικαιώματα, έζησε ουσιαστικά έγκλειστος στην μικρή γυ-ναικεία μονή των Αρχαγγέλων στο Τσέλι του Βάλιεβο. Ακόμη και εκεί όμως οι πολιτικές αρχές δεν τον άφηναν ήσυχο. Πέρα από την συνεχή και ασφυκτική παρακολούθηση, συχνές ήταν και οι ανακρίσεις στην πολιτική διοίκηση του Βάλιεβο. Σε περιόδους δε κρί-σιμων συνεδριάσεων της Ιεράς Συνόδου στο Βελιγρά-δι, του απαγορευόταν οποιαδήποτε έξοδος από την μονή επί μήνες από τον φόβο τυχόν επιρροής του στους επισκόπους. Παρά τις δύσκολες αυτές και οδυνηρές συνθήκες προσευχόταν αδιάλειπτα, επικοινωνούσε με όσους είχαν το θάρρος να τον επισκέπτονται, συνέχιζε το ιεραποστολικό του έργο και έγραφε συνεχώς δίχως να σταματήσει την παράλληλη μελέτη των προσφιλών του Αγίων Πατέ-ρων και των Συναξαρίων.

Λειτουργούσε καθημερινά, νήστευε πλήρως όλες τις Παρασκευές του έτους καθώς και την Α' Εβδομά-δα των Νηστειών και την εβδομάδα των Παθών, ενώ έ-κανε και άλλες νηστείες εκτός από τις διατεταγμένες της Εκκλησίας. Ακολουθώντας πιστά το μακραίωνα μοναστικό τυπικό, τελούσε όλες τις ακολουθίες του νυχθημέρου. Εκατοντάδες ήταν τα ονόματα που μνη-μόνευε στην Θεία Λειτουργία, ονόματα που

του έδι-ναν είτε προφορικά είτε μέσω επιστολών.

Παρά τον αυστηρό περιορισμό του από τις πολιτι-κές αρχές, η φήμη του εξαπλώθηκε γρήγορα και πέ-ρασε τα σύνορα της Σερβίας. Έτσι, τον επισκέπτο-νταν όχι μονάχα Σέρβοι από διάφορες περιοχές της χώρας αλλά και πολλοί Έλληνες.

Στο μοναστήρι Τσέλι ο π. Ιουστίνος συνέχισε την δημιουργική του θεολογική εργασία ασχολούμενος με τους τομείς της Βιβλικής Ερμηνευτικής, της Πατρο-λογίας, της Λειτουργικής και της Δογματικής Θεολο-γίας. Εθεωρείτο ομοφώνως και ήδη εν ζωή νέος Πατέρας της Ορθοδόξου Εκκλησίας του Χριστού. Πέτυχε με το προσωπικό του παράδειγμα, τον λόγο του και το έργο του, να κηρύττει άφοβα στον λαό στον οποίο γεννήθηκε και με τον οποίο υπέφερε για το Ευαγγέλιο του Θεανθρώπου Χριστού για την σωτη-ρία του κόσμου και του ανθρώπου. Εξερχόταν συχνά από το μοναστήρι και πήγαινε σε ονομαστές ενορίες και επισκοπές στην Σερβία, αλλά εξαιτίας αυτού αντιμετώπιζε πολλές διώξεις και ανακρίσεις από την πλευρά του κομμουνιστικού καθεστώτος.

Ο π. Ιουστίνος κοιμήθη εν Κυρίω την ημέρα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου του έτους 1979, στα ογδονταπέντε του χρόνια, κατά την ίδια δηλαδή Θεομητο-ρική εορτή κατά την οποία είχε γεννηθεί το έτος 1894. Όταν εξήλθε η μακαρία ψυχή του, τα πνευματικοπαίδια του, που ήσαν τότε ιερομόναχοι, έντυσαν το σώμα του με γαλανά φωτεινά ιερατικά άμφια, με τα οποία μέχρι τότε πολλές φορές είχε τελέσει την θεία λειτουργία. Το σώμα του μεταφέρθη-κε στην εκκλησία του μοναστηριού των αγίων Αρχαγγέ-λων και τοποθετήθηκε στον νάρθηκα του ναού. Πιστοί απ' όλες τις κα-τευθύνσεις, από τα περίχωρα του Βάλιεβο και από το Βελιγράδι, από το σύνολο της σερβικής γης και από το ε-ξωτερικό είχαν αρχίσει να καταφθάνουν ήδη το ίδιο α-πόγευμα. Όλοι ε-πείγονταν να προσκυνήσουν και να ασπασθούν το άγιο σώμα του οσίου αββά, διότι πολλοί από αυτούς ήδη εν ζωή τον θεωρούσαν άγιο. Ο μακαριστός γέροντας αναπαυόταν με την μακαρία ειρήνη του Θεού στο πρόσωπό του, ευλογώντας και παρηγορώντας με το πνεύμα του, το οποίο παρευρισκόταν εν Αγίω Πνεύματι. Ευάρεστα κοι-μήθηκε ο αρεστός του Θεού, αφού αναπαύτηκε από τους κόπους των ασκήσεων του στην ειρήνη του Κυρίου Του, και ήταν σαν να ανέπνεε σιωπηλά στο φέρετρο, σημείο που, κατά τα λόγια του διορατικού Αγίου Πορφυρίου, ήταν παράλληλα και απόδειξη της ευα-ρέσκειας του Θεού και της χαριτόβρυτης αισθήσεως.

Δεν αποχαιρέτησαν τον αββά μόνο Σέρβοι κληρικοί και μοναχοί, αλλά ήταν αισθητή και η παρουσία και συμμετοχή στην εξόδιο ακολουθία, της συν-όλου Ορθοδοξίας και αριθμού κληρικών και λαϊκών από άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες, κυρίως δε από την Ελλάδα και την ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία, ακόμη δε και από

τους ορθοδόξους της διασποράς. Όλοι αυτοί, που ήσαν με πνευματικό τρόπο συνδεδεμένοι με τον π. Ιουστίνo, ήσαν παρόντες και ο-μολογούσαν έτσι ότι η πνευματική του ακτινοβολία από την αρχή ξεκίνησε πανορθόδοξα και καθολικά. Η ολοκλήρωση της κηδείας διήρκεσε γύ-ρω στις τέσσερις ώρες. Με το πέρας των ύ-μνων έγινε και τριπλή περιφορά του φερέτρου με το σώ-μα του π. Ιουστίνου γύρω από τον ναό του μονα-στηριού, και κατόπιν παραδόθηκε στο χώμα της γης. Ενταφιά-στηκε στην ανατολική πλευρά του θυσιαστηρίου της εκ-κλησίας του Τσέλι. Όταν άρχισαν να καλύπτουν τον τάφο, από πολλούς παρόντες ιερείς και μοναχούς άρχισε να αντηχεί στα σλοβενικά, στα ελληνικά και στα σέρβικά ήρεμα και χαρμόсуна τρεις φορές το: « Χριστός ανέστη εκ νεκρών θανάτω θάνατον πατήσας και τοις εν τοις μνήμασι ζωήν χαρισάμενος». Η δε αγία γη του Τσέ-λι δεχόταν αυτόν τον νέο αποκαλυπτόμενο θησαυρό της σοφίας. Ο τάφος του, πλησίον της μοναστικής εκκλησίας στο Τσέλι, έγινε τό-πος προσκυνήματος για πολλές ευσεβείς ψυχές και ευρύτερα για τα ορθόδοξα Βαλκάνια και την Ευρώπη. «Όσιε πάτερ Ιουστίνε, να εύχεσαι στον Θεό και για εμάς». Μετά την αγιοποίησή του η μνήμη του εορτάζεται στις 14 Ιουνίου.

Αρκετά στοιχεία ελήφθησαν από το βιβλίο: Επισκόπου Αθαν. Γιέβτιτς, **Βίος του Οσίου Πατρός Ιουστίνου Πόποβιτς**, εκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος.